

lidským, spravedlivým, se sociálním citěním, který silně vnímal veškeré křivdy na lidech (ať již ekonomického či národnostního charakteru). Musíme si uvědomit, že Slezsko bylo skutečně oblastí, kde byl prostý člověk zbláčen, cizojazyčné panstvo utlačovalo své zaměstnance a že region byl hluboce zaostalý jak po stránce sociální, tak kulturní (hrozila nejen všeobecná lidská i mravní degradace, ale i ztráta identity).

4. S Bezručem je svázán rovněž pojem vizionářství - týká se autorovy schopnosti vidět budoucnost, odhadovat příští dny.

5. Vzácně se pojí ideová složka se složkou uměleckou (například oproti Sv. Čechovi).

literární dílo

sbíрка balad **Slezské písně** - pestrý soubor balad, z nichž některé jsou již všeobecně známé (*Maryčka Magdónova, Kantor Halfar, Ošklivý zjev, Labutinka, Markýz Géro*). Bezruč je v nich mnohdy drsný, užívá nářečních prvků i vulgarismů, ale dokáže být i něžný. Jinak pro ně platí vše, co bylo napsáno výše.

báseň **Stužkonoska modrá** (1930) - v této samostatné básni se jméno můry stalo symbolem něčeho, po čem básník celý život toužil, ale našel až na sklonku života (jenom mimochodem - tato můra vůbec není vzácná, je běžným hmyzem).

Detektivní historie vzniku Slezských písní

Roku 1899 se v Herbenově *Času* objevují první balady signované Petrem Bezručem. Některé propadly cenzuře, ale nakonec se v tomto periodiku představila většina básní pozdějších Slezských písní. Ani sám Herben však autora neznal. Verše vyvolaly široký ohlas ve veřejnosti a teprve Mrštíkovou indiskrecí došlo k prozrazení pseudonymu. Bezruč se na čas odmlčel, přerušil korespondenci s Herbenem, ale nakonec do redakce poslal další básně, a to pod jinými pseudonymy. (například Smil z Rolničky). Bezruč se dlouho vzpíral vydat básně ve sbírce, ale nakonec podlehl naléhání a roku 1903 vyšla první varianta sbírky. Definitivního počtu 88 básní dosáhlo až vydání z roku 1951. Zajímavostí jistě je, že roku 1915 byl Bezruč zatčen, protože mu bylo připisováno autorství dvou proruských a protirakouských básní ve francouzském časopise. Teprve znalecký posudek J. Karáska dokázal vyvrátit toto podezření - za velezradné básně mohl být v době války autor klidně popraven.

František GELLNER (1881 - 1914)

Jako by poslední sloka básně *Už se mi k smrti protiví* předznamenala Gellnerův osud - po vypuknutí 1. světové války narukoval a už v září 1914 byl oficiálně prohlášen za nezvěstného. Tak skončil básník, jenž do veršů ukryl tolik cynismu i lásky, tolik provokace i pokory.

„Neměl jsem mnoho času na přemýšlení. Pil jsem, válel jsem se po šarpách a nemocnicích a byl jsem znechucen životem. Ovšem to nebylo to nejhorší, co jsem mohl dělat. Bylo by bývalo ještě horším, kdybych byl šel vyšlapanou cestou a stal se náhončím uhlobaronů nebo dobrotivým představeným někde na šachtě...“

Tato ukázka z Gellnerova dopisu z Paříže prozrazuje o jeho autorovi více než jakékoliv doplňující komentáře. Přesně takto žil potomek židovského obchodníka nejen během vysokoškolských studií ve Vídni či Příbrami, ale také během svých

Drobky pod stůl hází nám osud

Jsem smutný mládenec, rouhavý cynik,
v rozpuku mládí zhořkl mi svět,
v ovzduší krčem a v zápachu klinik
vypučel písně mé jedový květ.

Děkuju bohu a děkuju čertu,
za plaché chvíle prchavý dar.
Života číši jsem naklonil ke rtu,
piju z ní smutek a bolest a zmar.
(poslední dvě sloky básně)

pobytů v Mnichově, Drážďanech a Paříži. Můžeme si o takovém přístupu k životu myslet co chceme, ale sotva Gellner získal místo redaktora v brněnských Lidových novinách, zanechal nadobro bohémského života a všechny síly soustředil k literární tvorbě. Psal veršované satiry, fejetony, povídky, ale také kreslil (Gellner byl vynikajícím kreslířem, své práce publikoval dokonce i v Paříži).

Co vše můžeme vyčíst z Gellnerových veršů

1. Je na první pohled zřejmé, že Gellner chtěl svými verši vědomě šokovat soudobé poklidné měšťáctvo.

2. Z veršů máme pocit zbytečného člověka, zjevné marnotratnosti.

3. Vulgarismy a často pouliční popěvek jsou samozřejmé.

4. Gellnerova poezie vychází z bezprostředních osobních zážitků, jedná se o syrový záznam

5. Možná, že tak plakátově předváděná zhýralost má hlubší příčiny, možná je to jen zástěra, za níž se skrývá vztek, velice senzitivní duše, obava, vlastní tápání. My dnes víme, že sám Gellner si nedělal žádné iluze o bohémském životním postoji, věděl o jeho bezvýhodnosti. V tomto směru byl skeptikem.

literární dílo

sbířky **Po nás ať přijde potopa** (1901), **Radosti života** (1903), **Nové verše** (vydáno posmrtně)

Už se mi k smrti protiví

Už se mi k smrti protiví
ve svých citech se nimrat.
Už se mi k smrti protiví
bolestí svou se šimrat.

Nejlépe bylo by přetrhnout
všechna pouta a svazky,
minulost svoji zavrhnout,
zřící se poslední lásky,

cynickým smíchem zabušit
v marnou ješitnost svoji,
stesk svého srdce přehlušit
bouřemi, bídou a boji.

Nejlépe bylo by vzdálit se
a nikdy se nenavrátit,
svým bližním a nejbližším ztratit se
a sám sobě se ztratit.
(ukázka z básně)

